

 koor **Fenix**

zingt o.l.v. **Benjamin Bakker**

heaven full of **STARS**

• Ēriks Ešenvalds
• Ko Matsushita • Arvo Pärt

PROGRAMMA

Liturgie van Sint Johannes Chrysostomus
van • Sergei Rachmaninov

6 november 2015 • 20:15 uur • Noorderkerk • Amsterdam
8 november 2015 • 15:15 uur • Dominicuskerk • Amsterdam

*...and a heaven full of stars over my head
white and topaz and misty red;
Myriads with beating hearts of fire
That aeons cannot vex or tire.*

heaven full of STARS.

Hartelijk welkom bij het najaarsconcert van FeniX.

We zingen voor u moderne en hedendaagse a-capellastukken uit Oost-Europa en Japan. Van de grootheden Arvo Pärt en Sergei Rachmaninov en de twee relatief jonge, minder bekende componisten Ko Matsushita en Ēriks Ešenvalds. Van de laatste is de compositie Stars, die de aanleiding vormde voor de titel van dit concertprogramma en waaruit het dichtfragment hierboven afkomstig is.

Het thema dat deze vier componisten verbindt, is mystiek. In hun muziek geven ongeunstelde, sonore klanken uitdrukking aan ongrijpbare begrippen als eeuwigheid, oneindigheid en goddelijkheid.

De teksten reiken van orthodox religieus tot modern spiritueel en de muziek klinkt afwisselend verstild, swingend, ijl of bezwerend. Laat u zich meevoeren naar andere sferen, terwijl buiten de sterren verschijnen aan de donkere herfsthemel...

Koor FeniX

PROGRAMMA

Arvo Pärt **Triodion**
Sergei Rachmaninov **Liturgie van Johannes Chrysostomos**
de delen 2, 3, 5, 8 en 11

Arvo Pärt **Magnificat**

Pauze

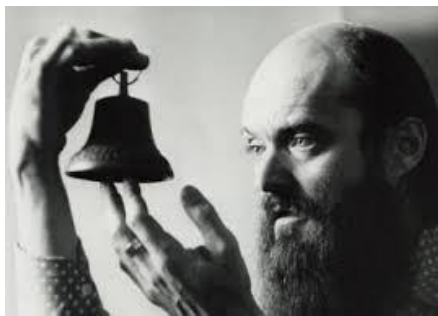
Sergei Rachmaninov **Liturgie van Johannes Chrysostomos**
de delen 12 en 13

Ko Matsushita **Ubi Caritas**
Pater Noster
O Salutaris Hostia

Sergei Rachmaninov **Liturgie van Johannes Chrysostomos**
de delen 14, 17 en 18

Ēriks Ešenvalds **The Heavens' Flock**
Stars

De foto op de omslag - de nachtelijke hemel boven een bergmeer in het Grand National Park in Wyoming - is van de Amerikaanse fotograaf Dustin Wong. Hij noemde deze tijdopname 'Stairway to Heaven'.

Arvo Pärt (*1935) werd geboren in Estland en vierde op 11 september van dit jaar zijn 80ste verjaardag. Hij geldt als een van de grootste nog levende componisten van religieuze muziek. Hij volgde zijn studie aan het conservatorium van Tallinn en werd bekend met composities in de traditie van de modernistische en intellectualistische twaalftoontechniek van Arnold Schönberg.

Eind jaren zestig gooide hij het roer om en componeerde zo'n tien jaar vrijwel niks. Hij trad toe tot de Russisch-orthodoxe kerk en bestudeerde gregoriaanse koorzang en vroeg-renaissancistische polyfonie. In deze periode van bezinning ontwikkelde hij een nieuwe, zeer herkenbare stijl: 'tintinnabuli', naar het Latijnse woord voor klokje of bel. Met eenvoudige harmonieën, waarbij enkele noten of drieklanken klinken als klokken, weet hij diepe emoties op te roepen en mystieke momenten te creëren. Hij heeft talloze religieuze werken gecomponeerd, regelmatig in opdracht van koren en kathedralen. Pärt woonde in Wenen en Berlijn maar keerde in 2010 terug naar zijn geboorteland.

Arvo Pärt **Triodion**

Triodion (1998) is een drieluik dat bestaat uit een gebed tot Christus, Maria en de Heilige Nicolaas. Het is gebaseerd op een liturgisch boek van de orthodoxe kerk en bevat het proprium (tijdeigen gezangen) van de vastentijd voor Pasen en van enkele weken daarvoor.

Introduction

*In the name of the Father, and of the Son,
and of the Holy Spirit. Amen*

In de naam van de Vader, en van de Zoon,
en van de Heilige Geest. Amen.

Ode I

*O Jesus the Son of God, have mercy upon Us.
We do homage to Thy pure image, O Good One,
entreating forgiveness of our transgressions,
O Christ our God: for of Thine own good will
Thou wast graciously pleased to ascend the Cross
in the flesh, that Thou mightest deliver from bondage
to the enemy those whom Thou hadst fashioned.
For which cause we cry aloud unto Thee with
thanksgiving; with joy has Thou filled all things,
O our Saviour,
in that Thou didst come to save the world.*

O Jezus Zoon van God, zij ons genadig.
Wij brengen Uw reine beeld hulde, O Goedheid,
en smeken om vergeving voor onze zonden,
O Christus onze God: want uit Uw eigen vrije wil
heeft het U behaagd het Kruis te bestijgen
in den vleze, om uit de boeien der vijand
te bevrijden hen die U had gevormd.
Daarom roepen wij U luide toe onder dankzegging:
met vreugde hebt U alles vervuld,
O onze Heiland,
omdat U bent gekomen om de wereld te redden.

O Jesus the Son of God, have mercy upon us.

O Jezus Zoon van God, zij ons genadig.

Ode II

*O Most Holy Birth-giver of God, save us.
Unto the Birth-giver of God let us sinners and
humble ones now diligently have recourse;
and let us fall down in penitence
exclaiming, from the bottom of our souls;
O Sovereign Lady, help us,
having compassion on us! Show zeal,
for we perish with the multitude of our sins;*

O allerheiligste Levenschenkster van God, red ons.
Tot de Levenschenkster van God laat ons zondaars
en nederigen nu naarstig toevlucht zoeken;
en laat ons nedervallen in berouw
uitroepend, uit het diepste van onze ziel:
O hoogste Vrouwe, help ons,
heb medelijden met ons! Toon ijver,
want wij gaan ten onder in de menigte onzer zonden;

*turn not Thy servants away empty;
for we have Thee as our only hope.
O Most Holy Birth-giver of God, save us.*

Ode III

*O Holy Saint Nicholas, pray unto God for us.
A rule of faith and a model of meekness,
a teacher of abstinence hath the
reality shewn thee unto thy flock;
therewithal hast thou acquired:
by humility - greatness,
by poverty - riches;
O Father hierarch Nicolas, intercede before
Christ the God that our souls may be saved.
O Holy Saint Nicholas, pray unto God for us.*

Coda

*Glory to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit, both now,
and ever and unto ages of ages. Amen*

wijs Uw dienaren niet af met lege handen;
want U bent onze enige hoop.
O allerheiligste Levenschenkster van God, red ons.

O Heilige Sint Nicolaas, bid tot God voor ons.
Een maatstaf van geloof en een toonbeeld van
zachtmoedigheid, een leraar in onthouding
bent u waarlijk gebleken voor uw kudde;
daarenboven heeft u verworven:
door nederigheid - grootheid,
door armoede - rijkdom;
O Vader opperpriester Nicolaas, wees onze voorspraak
voor Christus de God, opdat onze zielen gered zijn.
O Heilige Sint Nicolaas, bid tot God voor ons.

Ere zij de Vader, en de Zoon,
en de Heilige Geest, nu en altijd
en tot in de eeuwigheid. Amen.

Arvo Pärt **Magnificat**

Magnificat (1989) is een tedere lofzang op Maria en wordt beschouwd als een van Pärts composities waarin de tintinnabullistijl het meest verfijnd tot uiting komt. Terwijl het koor de tintinnabullipartij (zie toelichting p.3) zingt, reciteren de hoge sopranen de tekst op één toon.

*Magnificat anima mea Dominum,
et exsultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillae suae:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est,
et sanctum nomen ejus.
Et misericordia ejus a progenie in
progenies timentibus eum.*

*Fecit potentiam in brachio suo:
dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis:
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum,
recordatus misericordiae suae.
Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini ejus in saecula.
Magnificat anima mea Dominum.*

Mijn ziel prijst hoog de Heer,
en van vreugde juicht mijn geest
om God mijn redder:
daar hij welwillend neerzag
op de kleinheid zijner dienstmaagd.
En zie, van heden af prijst elk geslacht mij zalig.
Omdat aan mij Zijn wonderwerken deed
Hij die machtig is, heilig is zijn Naam.
Barmhartig is Hij van geslacht tot geslacht
voor hen die Hem vrezen.

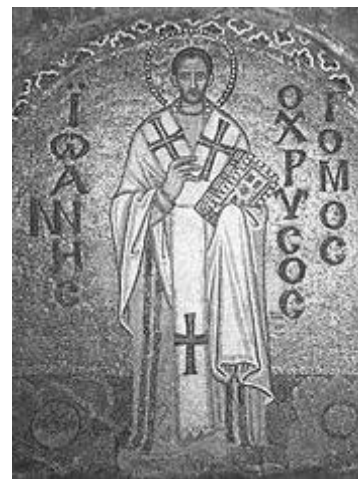
Hij toont de kracht van zijn arm,
slaat trotsen van hart uiteen.
Heersers ontnemt Hij hun troon,
en wie gering is geeft Hij aanzien.
Behoeftigen overlaadt Hij met gaven,
en rijken zendt Hij heen met lege handen.
Hij trekt zich het lot aan van Israël, zijn dienaar,
zoals Hij aan onze voorouders heeft beloofd.
Hij herinnert zich zijn barmhartigheid jegens
Abraham en zijn nageslacht, tot in eeuwigheid.
Mijn ziel prijst hoog de Heer.

Sergei Rachmaninov (1873-1943) was een Russische componist, pianist, dirigent en muziekpedagoog. Hij geldt als een van de belangrijkste pianisten van de 20ste eeuw en zette als componist de 19de-eeuwse traditie voort van de Russische romantiek. Al tijdens zijn conservatoriumopleiding schreef hij zijn eerste pianoconcert. Tal van opera's, orkestwerken, liederen, liturgische muziek en pianowerken volgden. In 1918 vertrok hij naar New York. Hoewel hij bleef componeren was hij voornamelijk actief als concertpianist met tournees in Amerika en Europa (in Rusland trad hij nooit meer op). Hij overleed in 1943 in Beverly Hills.

Sergei Rachmaninov **Liturgie van Johannes Chrysostomos**

De **Liturgie van Johannes Chrysostomos** (1910) is een van de belangrijkste a-capellakoorwerken van Rachmaninov. Hij schreef het na zijn eerste pianotournee door Amerika. Het muziekstuk volgt de eeuwenoude liturgische teksten en is geïnspireerd op de Byzantijnse koormuziek waar Rachmaninov als kind al diep van onder de indruk was. Het resultaat is een combinatie van romantische invloeden en van de warme, sonore klanken die zo kenmerkend zijn voor de Russisch-orthodoxe kerk. Maar de kerkelijke autoriteiten vonden het stuk te modern en wezen het af voor de liturgie. De compositie raakte in vergetelheid en werd pas in 1987 gereconstrueerd. De complete liturgie bestaat uit 20 delen. FeniX brengt vandaag 10 delen ten gehore.

Mozaïek met een afbeelding van Chrysostomos in de Aghia Sofia.

Johannes Chrysostomos

Een dienst in de Russisch-orthodoxe kerk bestaat uit een verzameling Bijbelteksten, zangen en gebeden volgens een eeuwenoude 'godelijke liturgie', opgesteld in het Kerkslavisch. De Liturgie van Johannes Chrysostomos is één van de vier godelijke liturgieën.

De in Antiochië geboren Johannes Chrysostomos werd in 398 aartsbisschop van Constantinopel. Hij stond bekend om zijn welsprekendheid en uitgesproken aanklachten tegen de heersende moraal. Tijdens een illegale synode werd hij in 403 door keizerin Euxobia op valse beschuldigingen veroordeeld en later verbannen naar een afgelegen regio aan de Zwarte Zee. Tijdens deze reis kwam hij om het leven. In 438 werd zijn lichaam naar Constantinopel teruggebracht. De nieuwe keizer Theodosius II deed boete voor de zonden van zijn ouders en gaf eerherstel aan Johannes Chrysostomos. Om hem te eren is deze liturgie naar hem vernoemd.

2. Blagoslovi, dushe moya, Gospoda (Openingspsalm Liturgie - uit psalm 103)

*Blagoslovi, dushe moya, Gospoda,
i fsya vnutyrennyaya moya imya svyatoye Yego.
Blagoslovi, dushe moya. Gospoda,
i nye zabivay fsyekh vozdayani Yego,
ochishchayushchago fsya byezzakoniya tvoya,
izbavlyayushchago ot istlyeniya zhivot tvoy,
vyenchayushchago tya milostiyu ishchedrota mi,
ispolnyayushchago vo blagikh zhelaniye Tvoye
obnovitsya yako orlya yunost' tvoya*

Loof de Heer, mijn ziel
en al wat in mij is, zijn heilige naam.
Loof de Heer, mijn ziel,
en vergeet niet één van zijn weldaden.
Die al uw ongerechtigheden vergeeft,
die uw leven verlost van de groeve,
die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheid.
die uw ziel verzadigt met het goede, zodat uw jeugd
zich vernieuwt als die van een arend.

*tvoryay milostīnyu Gospod’
i sud’bu fsyem obidimīm.
Blagoslovi, dushe moya, Gospoda,
i fsya vnutryennyaya moya imya svyatoye Yego.*

*Slava Otsu i Sīnu i Svyatomu Dukhu,
i nīnye i prisno i vo vyeki vyekov. Amin.*

3. Slava Otsu i Yedinorodni

*Slava Otsu i Sīnu i Svyatomu Dukhu,
i nīnye i prisno i vo vyeki vyekov. Amin.
Yedinorodnī Sīnye i Slovy Bozhi, byessmyertyen sī,
i izvolivī spasyeniya nashogo radi voplotitisya
ot Svyatiya Bogoroditsī, i Prsnodyevī Marii*

*nyepryelozhno vochelovyechivīsyā,
raspnīsyā zhe, Khristye bozhe,
smyertiya smyert popravī,
yedin sī Svyatiya Troitsī sproslavlyayemī
Otsu i Svyatomu Dukhu spasi nas.*

5. Priiditye, poklonimsya!

*Priiditye, poklonimsya i pripadyem ko Khristu.
Spasi nas, Sīne Bozji, vos kryesi iz myertvīkh
poyushiya Ti, Alliluya.*

8. Izhe Kheruvimi

*Izje kheruvimī, tayno obrazuyushche,
I zhīvotvoryashchey Troytse
trisvya tuyu pyesn’ pripyvayushche.
Fsyakoye nīnye zhityeyskoye otlozhīm,
popyecheniye. Amin.
Yako da Tsarya fsyekh podimyem.
Angyelskimi nyevidimo dorinosi ma chinmi.
Alliluya.*

11. Milostj mira

*Milost’ mira, zhertvu khvalyeniya.
I so dukhom tvoyim.
Imamy ko Gospodu.
Dostoyno i pravyedno yest’ poklanyatisya
Otsu i Sīnu, i Svyatomu Dukhu,
Troitse yedinosushnyey i nyerazdyel’nyey.*

De Here doet gerechtigheid
en recht aan alle verdrukten.
Loof de Heer, mijn ziel
en al wat in mij is, zijn heilige naam.

Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest
nu en in alle eeuwigheid. Amen.

Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest
voor nu en altijd en tot in alle eeuwigheid, Amen.
Eniggeboren Zoon en Woord van de Vader, de
onsterfelijke, die zich voor onze verlossing
verwaardigde geboren te worden uit de Heilige
Moeder en gezegende maagd Maria.
En zonder te veranderen mens geworden is:
die gekruisigd is, Christus onze God,
en die de dood door Zijn dood heeft overwonnen.
Met de Heilige Drie-eenheid verheerlijken wij U,
met de Vader en de Heilige Geest, O, verlos ons.

Komt, laat ons Christus aanbidden en voor hem knielen.
Red ons, Zoon van God die uit de dood is opgestaan.
Te Uwer ere zingen wij: Halleluja.

Op mystieke wijze verzinnebeeld door een engelenkoor
dat de levenschenkende, heilige Drie-eenheid
lofliederen toe zingt:
Laat ons nu alle dagelijkse zorgen van deze aarde opzij
zetten. Amen.
Opdat we U, o koning van het heelal, mogen ontvangen.
Gij die komt, gedragen door onzichtbaar zingende
engelenkoren. Halleluja.

Genade van vrede, lofzang bieden wij U aan.
Laten wij de Heer bidden.
Hoor ons gebed o Heer onze God.
Het is goed en rechtvaardig U lof te zingen,
O Vader, Zoon en Heilige Geest.
Ongedeelde Drie-eenheid in een vorm.

*Svyat, Svyat, Syjat, Gospod' Savaof,
ispoln' nyebo i zhemlya slavi Tvoyeya.
Osanna vishnikh,
blagoslovyen gryadi vo imya Gospodye.
Amin.*

Heilig, Heilig, Heilig, Heer der Heerscharen,
Hemel en aarde zijn van Uw Heerlijkheid vervuld.
Wij zingen Hosanna.
Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heer.
Amen.

12. Tebye poyem

*Tebye poyem, Tebye blagoslovim,
Tebe blagodarim, Gospodi,
i molim, i molimtisya, Bozhe nash.*

U zingen wij toe, U prijzen wij,
U danken wij eerbiedig, O Heer.
Heer onze god, hoor ons gebed.

13. Dostoyno jest'

*Dostoyno yest', yako voistinu blazhiti Tya,
Bogoroditsu, Prisenoblazhennuyu
i pryenyeporochnuyu i Matyer' Boga nashego.
Chestnyeyshuyu kheruvim
i slavyeyshuyubyes sravnyeniya Syerafim,
byez istlyeniya Boga Slova rodshuyu,
sushchuyu Bogoroditsu
Tja vyelichayem.*

Waarlijk, u zalig prijzen moeten wij,
o Moeder Gods, altijd gebenedijd;
gij ongerepte Moeder van onze Heer en God.
Gij zijt eerbiedwaardiger dan de Cherubijnen
en zoveel roemrijker dan de Serafijnen.
Ongerept hebt Gij het Woord gebaard:
gij zijt waarachtig de Moeder Gods,
U vereren wij.

14. Otche nash

*Otshe nash, izhe yesi na nyebyesyekh,
da svyatitsya imya Tvoye;
da priidyet Tsarstviye Tvoje;
da budyet volya Tvoya, jako na nyebyesi i nazyemli;
Khlyeb nash nasushni dazhd' nam dnyes,
i ostavi nam dolgi nasha yakozhe
i my ostavlyаем dolzhnikom nashim;
i ye vyedi nas vo iskusheniye.
No izbavi nas ot lukavago. Amin.*

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw Naam worde geheiligd;
Uw koninkrijk kome;
Uw wil geschiede, op aarde zoals in de hemel;
Geef ons heden ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze. Amen.

17. Blagoslovyen gryadi i Vidyekhom svyet istinni

*Blagoslovyen gryadi vo imya Gospodnye.
Bog Gospod' i yavisya nam.
Vidyekhom svyet istinni,
priyakhom Dukha Nyebyesnago,
obryetokhom vyeru istinnuyu,
nyerazdyel'nyey Troitse poklanyayemsa
Ta bo nas spasla yest'.*

Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer
en aan ons verschijnt.
We hebben gezien het licht der waarheid,
we hebben ontvangen de Geest van de hemel
en het ware geloof is tot ons gekomen.
We loven Uw ongedeelde Drie-eenheid.
Gij, o God, zijt onze redding.

18. Da ispolnyatsya usta nasha

*Da ispolnyatsya usta nasha khvalyeniya Tvojego,
Gospodi, yako da poyem slavu Tvoju,
jako spodobil yesinas prichastitsya,
prichastitsya Svyatim Tvoim, Bozhestvyenim,
byezsmyerntimi zhivotvoryashchim taynam,
soblyudinas vo Tvoyey svyatini,
vyes' dyenj'pouchatisya pravdye Tvoyey.
Alliluya.*

Mogen onze monden vervuld zijn van Uw glorie,
met lofprijzingen tot U, Almachtige Heer, zodat we U
glorie kunnen toezingen. Want Gij hebt ons waardig
geacht te gebruiken Uw gewijde en meest goddelijke
geheimen die stralend, onsterfelijk en levengevend
zijn. Zegen ons en bewaar ons in Uw Heiligheid opdat
wij de ganse dag mogen denken aan Uw glorie, Uw
majesteit, macht en rechtschapenheid. Halleluja.

Ko Matsushita (*1962) is een Japanse componist, dirigent en docent. Hij studeerde in Tokyo en Hongarije en is artistiek leider van zo'n tien koren die ook buiten Japan optreden. Zijn koormuziek wordt wereldwijd uitgevoerd. Aloude christelijke thema's en teksten krijgen in zijn muziek een fris tintje door een variëteit aan invloeden: van Europese religieuze muziek en Japanse volksmelodieën tot jazz en pop. Matsushita gaat spaarzaam om met muzikale effecten; muziek is voor hem vooral een 'gezamenlijk gebed' en een manier om barrières op te heffen. Hij won diverse prijzen en treedt regelmatig op als gastdirigent en jurylid van koorfestivals.

Ubi Caritas (2014) is als een lieflijk herfstbriesje en contrasteert sterk met de opzweepende, puntige ritmes van **Pater Noster** (2006). In **O Salutaris Hostia** (2006) omsluiten diepe, berustende klanken een extatisch middendeel.

Ko Matsushita **Ubi Caritas**

*Ubi caritas et amor, Deus ibi est.
Congregavit nos in unum Christi amor.
Exsultemus et in ipso jucundemur.
Timeamus et amemus Deum vivum.
Et ex corde diligamus sincero.*

Waar liefde is, daar is God.
De liefde van Christus heeft ons verenigd.
Laat ons juichen en blij zijn in Hem.
Laat ons de levende God vrezen
en met een oprecht hart liefhebben.

Ko Matsushita **Pater Noster**

*Pater noster qui es in coelis,
Sanctificetur nomen tuum;
adveniat regnum tuum;
fiat voluntas tua sicut
in coelo et in terra;
panem nostrum quotidianum
da nobis hodie;
et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris.
Et ne nos inducas in tentationem,
sed libera nos a malo.*

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen,
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.

*O salutaris hostia,
Quae caeli pandis ostium:
Bella premunt hostilia,
Da robur, fer auxilium.
Uni trinoque Domino,
Sit sempiterna gloria:
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria.*

O zalig lam dat voor ons boet,
de deur des hemels opendoet,
de vijand staat hier om ons heen,
Gij kunt ons helpen, Gij alleen.
De enige, drie-eenge Heer,
zij eeuwig alle lof en eer,
die in het vaderland ons geeft
het leven dat geen einde heeft.

(vert. J.W. Schulte Nordholt)

Ēriks Ešenvalds (*1977) is een Lets componist van koormuziek. Hij studeerde eerst theologie en ging vervolgens naar de Letse Academie van Muziek in Riga. Hij zong als beroepszanger in het Staatskoor van Letland, was dirigent van het plaatselijk kerkkoor en docent aan een middelbare school. Een belangrijke inspiratiebron voor zijn muziek is de Zingende Revolutie, die in 1991 tot onafhankelijkheid van de Baltische staten leidde en die duidt op de (in de Sovjet-Unie verboden) volksliederen die werden gezongen tijdens geweldloze demonstraties.

Ešenvalds wil oprechte gevoelens oproepen zoals die te vinden zijn in muziek uiteenlopend van Spaanse renaissance tot Albanese volksliederen. In 2005 brak hij internationaal door met zijn passiestuk *Passion and Resurrection*. Sindsdien is hij een veelgevraagde gast bij internationale koorfestivals.

De tekst van **The Heavens' Flock** (2013) is van de Amerikaanse dichteres Paulann Petersen (1942). **Stars** (2011) is een compositie voor koor en watergestemde glazen, waarin het zoemende geluid van de glazen overgaat in de ijle koorklanken. De tekst is van Sara Teasdale (1884-1933), een Amerikaanse schrijfster van lyrische poëzie.

Ēriks Ešenvalds **The Heavens' Flock**

*Stars, you are the heavens' flock,
Tangling your pale wool across the night sky.
Stars, you're bits of oily fleece catching
n barbs of darkness to swirl in black wind.
You appear, disappear by thousands,
scattered wide to graze but never straying.
While I, a mere shepherd of these words, am lost.*

*What can I do but build a small blaze
and feed it with branches the trees let fall:
that twiggy clatter strewn along the ground.
And lichen crusting such dead limbs
glows silver, glows white.
The earthfood for a fire
so unlike and like your own.
Oh, what can I do but build a small blaze.*

Sterren U bent 's hemels kudde,
Uw bleke wol verklit met het nachtelijk uitspansel.
Sterren, U bent vlokjes vettig wol gehaakt
aan stekels van duister, tollend in zwarte wind.
U verschijnt, verdwijnt bij duizenden,
Wijd en zijd verspreid maar nimmer dwalend,
Terwijl ik, slechts een hoeder van deze woorden,
verdwaald ben.
Wat kan ik anders doen dan een klein vuur
te voeden met de takjes die van de bomen vallen:
Twijgjes verstrooid over de grond.
Afgestorven en omvat door
de zilver-witte gloed van korstmos.
Het voer der aarde voor een vuur
zo anders en zoals het uwe.
O, wat kan ik anders dan het voeden van een vuur.

Ēriks Ešenvalds **Stars**

*Alone in the night on a dark hill
With pines around me spicy and still,
And a heaven full of stars over my head
White and topaz and misty red;
Myriads with beating hearts of fire
That aeons cannot vex or tire;
Up the dome of heaven like a great hill,
I watch them marching stately and still,
And I know that I am honoured to be
Witness of so much majesty.*

's Nachts alleen op een donkere heuveltop
De stille dennen vol geur om me heen,
En de hemel, een sterrenhemel ver boven mijn hoofd,
Omnevelde gloed;
myriaden met vurige harteklop
die geen era's kunnen raken of doven.
Het uitspansel als een heuvel zo groot
zie ik statig en stil boven mij bewegen.
Hemel vol sterren, ik weet me vereerd
Om van zo'n majesteit te mogen getuigen.